

[Frede Nielsen.]

„Det kommunale dansksprogede Skolevæsen Syd for Grænsen har altid været yderst slet og er i Dag en Parodi“, skriver han.

„Skulde Sydslesvig blive under Tyskland, er der vist ringe Udsigter for et dansk Skolearbejde i den østpreussiske Heksekedel; et kommunalt Skolevæsen maatte Danskheden i saa Fald betakke sig for, det vilde inden længe komme til at tjene det Formaal at svække det danske.“

Og endelig benægter han, at der overhovedet kan trækkes nogen Parallel mellem danske Kommuneskoler i Sydslesvig og tyske i Nordslesvig.

Om selve Lovforslaget skal jeg kun gøre nogle faa Bemærkninger, idet jeg her kan henvise til, hvad den højtærede Undervisningsminister sagde ved Forelæggelsen. Jeg har allerede talt om Tilsynet med de tyske Privatskoler.

§ 2 taler om Hjemmeundervisning, og der er her trukket klare Linier op for, hvad man forstaar ved Hjemmeundervisning. Jeg er meget glad ved den Tydeliggørelse, for den tiltrængtes i høj Grad; som Hjemmeundervisningen har formet sig i den senere Tid, har det været for udflydende, næsten synes jeg, en Parodi paa Begrebet Hjemmeundervisning. Det har faktisk formet sig saadan, at man overflytter hele Privatskoler til det, man kalder Hjemmeundervisning.

I § 5 finder man en Bestemmelse om, at Særklasserne kan videreføres som Klasser. Jeg beder om, at man bemærker, at der staar: kan videreføres som Klasser inden for den danske Folkeskole. Det betyder, at man i denne Form kan videreføre disse Klasser som Særklasser, at man kan indbygge dem i den danske Skole, uden at man behøver at blande Eleverne fra de forskellige Klasser sammen; det behøver man altsaa kun, hvor de rent praktiske Forhold taler derfor.

I § 6 er der endelig Tale om en Indrømmelse over for den Trang til at lære Tysk, som maa formodes stadig at være til Stede i et Grænseland, hvis Nabo er Tyskland.

I øvrigt finder jeg, som sagt, efter de Udtalelser, der er fremkommet ved Forelæggelsen, ikke Grund til at gaa dybere ind paa Detaillerne i Lovforslaget. Men jeg vil gerne sige om det Forslag, som Kommissionens Mindretal har stillet, at jeg ikke tror, at en Forlængelse af den midlertidige Ordning i et Aar vilde være heldig. Tværtimod er jeg sikker paa, at det vilde vække voldsom Protest og Modstand, og jeg tør næsten sige med Sikkerhed, at man ikke vilde faa nogen

som helst Glæde af Forsøget paa en saadan Forlængelse.

Mindretallet argumenterer endvidere for Opretholdelsen af tysksprogede offentlige Skoler, dog med en meget stærk Begrænsning af offentlige Skoler, nærmest som de afviklede Klasser, vi har nu. Det vil sige, man tænker sig en Ordning saadan, at Dansk skal være Undervisningssproget i Hovedfagene. Jeg tror, man kan sige, at en offentlig Skole med en saadan Begrænsning unægtelig vilde være ejendommeligt. Jeg synes, denne Tanke er Udtryk for Mistillid til den Ordning, man anbefaler. Jeg finder det ganske indlysende, at en saadan Ordning, hvis den blev gennemført, vilde være aldeles utilfredsstillende set med tyske Øjne, en Ordning, der hverken var det ene eller det andet. Jeg kender tysk Mentalitet, tyske Arbejdsmetoder, tyske Agitationsmetoder, og jeg tror, jeg tør sige med Sikkerhed, at Tyskerne omgaaende vilde kalde det en Haan imod Mindretallet. De vilde sige: I kommer nu og vil fortælle os, at vi faktisk er ligestillede, at der ogsaa er tysksprogede offentlige Skoler, men i alle Hovedfagene skal der undervises paa Dansk, og kun i de sekundære maa man undervise paa Tysk.

Man kan være aldeles sikker paa, at alle tyske Kræfter aldeles omgaaende vilde blive mobiliseret imod en saadan Ordning, og det er det, jeg ikke rigtig forstaar, at man ikke fra Kommissionens Mindretals Side kan se, at en saadan Ordning, hvis den blev gennemført, øjeblikkelig vilde indbyde til en Genoptagelse og Fortsættelse af Kampen om Skolens Rammer og Opbygning. Fra tysk Side vilde man øjeblikkelig søge at arbejde sig bort fra Bestemmelsen om Dansk i Hovedfagene, man vilde i de større Byer søge den normale Overbygning paa Skolen tilvejebragt o. s. v. Og helt galt vilde det være, hvis man fulgte de to konservative Kommissionsmedlemmers Forslag, der gaar ud paa, at der kun skulde kunne oprettes tysksprogede Skoler i Købstæder. Det er aldeles givet, at Tyskerne i Flækkerne i de stærkt blandede Kommuner langs med Grænsen vilde føle en saadan Ordning som en skrigende Uretfærdighed og rejse deres Krav omgaaende, og jeg ser heller ikke rettere, end at det vilde være inkonsekvent.

Hvordan forklarer man Retfærdigheden i, at f. Eks. Haderslev — jeg nævner den mest danske By Haderslev med dens 18 pCt. Tyskere — skulde have Lov til at oprette en tysksproget offentlig Skole, medens f. Eks. Flækken Højer med 50 pCt. Tyskere ikke fik Lov til det? Og med